

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

عمران
علیهما السلام

www. **Ghaemiyeh** .com
www. **Ghaemiyeh** .org
www. **Ghaemiyeh** .net
www. **Ghaemiyeh** .ir

دانشتنیهای علمی پیرامون

قاعدگی در قرآن

روایات و پزشکی

مهدی آقا بابایی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانستنی‌های علمی پیرامون قاعدگی در قرآن، روایات و پزشکی

نویسنده:

مهدی آقابابائی

ناشر چاپی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۹	دانشتنی‌های علمی پیرامون قاعدگی در قرآن، روایات و پزشکی
۹	مشخصات کتاب
۹	چکیده
۹	مقدمه
۹	قاعدگی زنان از دیدگاه قرآن
۹	اشاره
۱۰	نکات ادبی آیه
۱۱	توضیح و تفسیر
۱۲	زیانهای آمیزشی در حال حیض
۱۲	پزشکی قاعدگی
۱۳	تجربه ای برای هر ماه (اولین خون ریزی ماهانه)
۱۳	منشأ پیدایش رگل
۱۴	دستور عادلانه اسلام در مورد عادت ماهیانه زنان
۱۵	روایات پیرامون قاعدگی (رگل، حیض)
۱۵	علت پیدایش حیض در زنان
۱۵	حضرت زهرا سلام الله علیها خون حیض نمی‌دید
۱۵	نظر صدر المتألهین و علامه شعرانی
۱۷	حیض نجاست و پلیدی در زنهاست
۱۸	سر این که جایز نیست زن حائض خضاب کند
۱۸	سر این که زن حامل حیض نمی‌شود
۱۸	سر این که جایز نیست جنب و حائض موقع تلقین میت حاضر باشند
۱۸	عذاب زنی که وقتی پاک شد غسل ننماید

- ۱۹ ..... روزی فرزند در شکم مادر .....
 ۱۹ ..... مجامعت در حال حیض .....
 ۱۹ ..... احکام حیض / رساله آیت الله فاضل لنکرانی .....
 ۱۹ ..... اشاره .....
 ۱۹ ..... مسأله ۴۲۷: .....
 ۱۹ ..... مسأله ۴۲۸: .....
 ۲۰ ..... مسأله ۴۲۹: .....
 ۲۰ ..... مسأله ۴۳۰: .....
 ۲۰ ..... مسأله ۴۳۱: .....
 ۲۰ ..... مسأله ۴۳۲: .....
 ۲۰ ..... مسأله ۴۳۳: .....
 ۲۰ ..... مسأله ۴۳۴: .....
 ۲۰ ..... مسأله ۴۳۵: .....
 ۲۰ ..... مسأله ۴۳۶: .....
 ۲۱ ..... مسأله ۴۳۷: .....
 ۲۱ ..... مسأله ۴۳۸: .....
 ۲۱ ..... مسأله ۴۳۹: .....
 ۲۱ ..... مسأله ۴۴۰: .....
 ۲۱ ..... مسأله ۴۴۱: .....
 ۲۱ ..... مسأله ۴۴۲: .....
 ۲۱ ..... احکام حائض .....
 ۲۱ ..... مسأله ۴۴۳: .....
 ۲۲ ..... مسأله ۴۴۴: .....
 ۲۲ ..... مسأله ۴۴۵: .....

۲۲	مسأله ۴۴۶
۲۲	مسأله ۴۴۷
۲۲	مسأله ۴۴۸
۲۲	مسأله ۴۴۹
۲۲	مسأله ۴۵۰
۲۳	مسأله ۴۵۱
۲۳	مسأله ۴۵۲
۲۳	مسأله ۴۵۳
۲۳	مسأله ۴۵۴
۲۳	مسأله ۴۵۵
۲۳	مسأله ۴۵۶
۲۳	مسأله ۴۵۷
۲۳	مسأله ۴۵۸
۲۳	مسأله ۴۵۹
۲۴	مسأله ۴۶۰
۲۴	مسأله ۴۶۱
۲۴	مسأله ۴۶۲
۲۴	مسأله ۴۶۳
۲۴	مسأله ۴۶۴
۲۴	مسأله ۴۶۵
۲۴	مسأله ۴۶۶
۲۵	مسأله ۴۶۷
۲۵	مسأله ۴۶۸
۲۵	مسأله ۴۶۹

۲۵ ..... پی‌نوشتها:

۲۶ ..... منابع و مأخذ

۲۶ ..... درباره مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

دانشتني‌هاي علمي پيرامون قاعدگي در قرآن، روايات و پزشكي

مشخصات كتاب

سرشناسه: مركز تحقيقات رايانه اي قائميه اصفهان، ۱۳۹۱

عنوان و نام پديدآور: دانشتني‌هاي علمي پيرامون قاعدگي در قرآن، روايات و پزشكي / مهدي آقابابايي.

مشخصات نشر ديجيتالي: اصفهان: مركز تحقيقات رايانه اي قائميه اصفهان، ۱۳۹۱.

مشخصات ظاهري: نرم افزار تلفن همراه و رايانه

موضوع: پزشكي - قرآني

چكیده

يكي از مسائل مهمي كه در زندگي زنان نقش مهمي دارد و اگر آن مسأله براي آنها به وجود نيايد افرادي مريض به حساب مي آيند مسأله‌ي قاعدگي و رگل مي باشد كه در هر ماه زنان و دختران به آن مبتلا مي شوند. در اين مقاله بحث از اين مسأله مهم و حياتي زنان شده و زيان‌هاي آميزشي آن براي كساني كه در اين دوره نزديكي نمايند كه از قرآن و پزشكي مباحثي را ارائه نموده‌ايم.

مقدمه

در قرآن واژه‌ي يَسْتَلُونَكَ بسيار آمده است و اين واژه هر كدام پيرامون موضوع‌هاي مهمي مي باشد كه خداوند با پيامبرش در ميانه نهاده است.

مثلاً مي فرمايد:

«يَسْتَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ، يَسْتَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ، يَسْتَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَ...» اي رسول خدا از تو درباره‌ي شراب و قمار مي پرسند، بگو:

آن دو گناه بزرگ و سودهائي براي مردم دارد و گناهشان از سودشان بيشتراست.

اين مقاله پيرامون يكي از احكام زنان به نام حيض، رگل و يا قاعدگيست و آثار نزديكي كردن در اين زمان كه هر فرقه‌اي براي خود عقیده‌اي دارد را بيان مي فرمايد مثلاً يك فرقه مي گويد در اين زماني كه زن مريض است اصلاً نبايد سراغ زن رفت حتي نبايد با او هم غذا شد و فرقه‌ي ديگري مي گويد:

بايد با زن هم غذا و هم حرف و حتي نزديكي هم نمود و همه چيز را در اين زمان حلال مي دانند ولي مسلمانان به پيروي از دين مقدس اسلام راه اعتدال و ميانه روي را پيش گرفته‌اند و در اين زمان با زنان هم غذا، هم حرف و حتي در بستر هم با هم مي خوابند ولي نزديكي نمي نمايند. كه همان دخول باشد كه در اين زمان بر زنان حرام مي باشد كه اگر كسي در اين زمان با زنش مجامعت نمايد بايد كفاره بپردازد كه به احكام آن در آخر مقاله مي پردازيم.

قاعدگي زنان از ديدگاه قرآن

وَيَسْتَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ قُلْ هُوَ أَذَىٰ فَاعْتَزِلُوا النِّسَاءَ فِي الْمَحِيضِ وَلَا تَقْرَبُوهُنَّ حَتَّىٰ يَطْهُرْنَ فَإِذَا تَطَهَّرْنَ فَأْتُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ. (۱)

ترجمه: و از تو، در باره خون حیض سؤال می‌کنند، بگو:

«چیز زیانبار و آلوده‌ای است؛ از این رو در حالت قاعدگی، از آنان کناره‌گیری کنید و با آنها نزدیکی ننماید، تا پاک شوند و هنگامی که پاک شدند، از طریقی که خدا به شما فرمان داده، با آنها آمیزش کنید! خداوند، توبه‌کنندگان را دوست دارد و پاکان را (نیز) دوست دارد.»

نکات ادبی آیه

۱ «محیض» مصدر میمی از حاض یحیض حیضاً به معنای خون غلیظیست که از زنها در ایام عادت ماهانه بیرون می‌آید و اصل حیض در لغت به معنای سیلان و جریان است.

توجه کنیم که در آیه کلمه «محیض» دو بار تکرار شده که اولی مصدر میمیست و دومی اسم زمان است و علت تکرار هم همین است.

در معجم مقاییس اللغه، آمده است که این واژه، در اصل به معنی خارج شدن آب قرمز از درختیست به نام سمره، (سپس به عادت ماهیانه زنان اطلاق شده است) ولی در تفسیر فخر رازی آمده که حیض در اصل به معنی سیل است و لذا هنگامی که سیل جریان پیدا کند، گفته می‌شود حاض السیل و حوض را نیز به همین مناسبت حوض می‌گویند که آب به سوی آن جریان پیدا می‌کند؛ ولی از گفته راغب در مفردات عکس این استفاده می‌شود که این واژه در اصل به معنی همان خون عادت است (سپس به معانی دیگر اطلاق شده).

کلمه (محیض) مانند کلمه (حیض) مصدر (حاضت المراهة - تحیض) است و معنایش جریان خون معروفیست که صفات مخصوصی دارد و زنان حائض آن صفات را می‌شناسند و چون این مصدر مختص زنان است لذا اسم فاعل آن را مذکر هم می‌آورند و می‌گویند زن حائض، همچنانکه می‌گویند زن حامل.

۲ «اذی» به معنای رنج و آزار است چون زن در حال حیض در زحمت و آزار است و کلمه (اذی -) به طوری که گفته‌اند - به معنای ضرر است، لیکن این حرف قابل خدشه است، چون اگر اذیت ضرر بود، باید صحیح باشد در مقابل نفع استعمال شود، همانطور که کلمه ضرر در مقابل کلمه نفع استعمال می‌شود و معلوم است که هیچ وقت به جای دوی مضر نمی‌گوییم: دوی مودی، چون مودی یک معنای دیگری غیر مضر را افاده می‌کند و به همین جهت است که خدای تعالی فرموده:

(لَنْ يَضُرَّوْكُمْ إِلَّا أَذَىٰ).

و اگر فرموده بود:

(لَنْ يَضُرَّوْكُمْ إِلَّا ضَرًّا) کلام فاسد می‌شد و نیز اگر کلمه (اذیت) را به معنای ضرر بگیریم آنگاه در امثال آیه: (إِنَّ الَّذِينَ يُؤْذُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ) و آیه: (لِمَ تُوذُونَني وَقَدْ تَعْلَمُونَ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ)

دچار اشکال می‌شویم چون در این گونه آیات کلمه (اذیت) ظهوری در معنای ضرر ندارد، پس ظاهر اینست که کلمه (اذی) به معنای هر عارضه‌ای باشد برای چیزی که ملائیم با طبع آن نباشد، که این معنا به وجهی منطبق با معنای ضرر نیز هست و این که محیض را اذی خوانده، به همان معناییست که گفتیم، چون خون حیض که به عادت زنان مربوط است، از عمل خاصی حاصل می‌شود که طبیعت زن در مزاج خون طبیعی زن انجام می‌دهد و مقداری از خون طبیعی او را فاسد و از حال طبیعی خارج نموده و به داخل رحم می‌فرستد، تا بدین وسیله رحم را پاک کند و یا اگر جنین در آن باشد، با آن خون جنین را غذا دهد و یا اگر بچه به

دنيا آمده ماده اصلی برای ساختن شیر جهت کودک را آماده سازد.

و بنا بر آن تفسیری که کلمه (اذی) را به معنای ضرر گرفتند، محیض را هم به معنای جمع شدن با زنان در حال حیض گرفته و در معنای آیه گفته‌اند:

از تو می‌پرسند آیا در چنین حالی جایز است با زنان جمع شد؟ جواب داده شده این عمل ضرر است و درست هم هست چون پزشکان گفته‌اند:

طبیعت زن در حال حیض سرگرم پاک کردن رحم و آماده کردن آن برای حامله شدن است و جماع در این حال نظام این عمل را مختل می‌سازد و به نتیجه این عمل طبیعی یعنی به حمل (و به رحم زن) صدمه می‌زند. (۲)

۳ «اعتزال» کناره‌گیری و در اینجا کناره‌گیری از همبستر شدن.

۴ «یطهرن» مضارع از طهر یطهر طهراً به معنای پاکیزه و در اینجا به معنای قطع شدن خون حیض است و اگر «یطهّرن» با تشدید خوانده شود به معنای غسل کردن است.

جمله یطهرن به گفته بسیاری از مفسران به معنی پاک شدن زنان از خون حیض است و اما جمله فاذا تطهّرن را بسیاری به معنی غسل کردن گرفته‌اند، بنا بر این طبق جمله اول، به هنگام پاک شدن از خون، آمیزش جنسی جایز است هر چند غسل نکرده باشد و طبق جمله دوم، تا غسل نکند جایز نیست.

توضیح و تفسیر

و یستلونک عن المحیض: ... پرسش دیگری که از سوی برخی از مسلمانان مطرح شده بود، پاسخ داده می‌شود. پرسش درباره‌ی حیض و احکام آن است و پاسخی که داده می‌شود شامل بیان یکی از آثار طبیعی حیض و حکم خاص آن است.

می‌دانیم که حیض خون غلیظیست که از زنها در ایام عادت ماهانه دفع می‌شود و از نظر فقهاء شیعه کمترین مدت آن سه روز و بیشترین مدت آن ده روز است و اگر کمتر یا بیشتر باشد به آن استحاضه گفته می‌شود که حکمش با حکم حیض فرق دارد و خون حیض و استحاضه غیر از خون نفاس است که از زنها در حال زایمان دفع می‌شود.

در پاسخ به سؤال از حیض، چنین اظهار می‌دارد که حیض حالتیست که زن در آن حالت دچار ناراحتی و آزار و رنج است و بنا بر این در این حالت باید آنها را به حال خود رها کرد و از همبستر شدن با آنها دوری نمود. این که می‌فرماید:

از زنها در حال حیض کناره‌گیری کنید و به آنها نزدیک نشوید منظور همان پرهیز از همبستر شدن است به قرینه این که بلافاصله می‌فرماید:

وقتی پاک شدند از همانجا که خدا فرمان داده در آید یعنی با آنها همبستر شوید.

این حکم اسلامی حد وسط میان یهود و نصاریست یهودیها و همچنین اعراب جاهلی در حال حیض به کلی از زنها فاصله می‌گرفتند و با آنها غذا نمی‌خورند و در یک اتاق نمی‌خوابیدند و هر گونه تماسی را با آنها قطع می‌کردند و مانند یک مریض جذامی محل خواب و ظرفهای آنها را جدا می‌کردند.

در مقابل آنها نصاری هیچ عکس‌العملی نشان نمی‌دادند و حتی در حال حیض با زنها همبستر می‌شدند. این افراط و تفریطها به ضرر زنها بود کار یهود توهین به زنها و کار نصاری اذیت کردن به آنها بود.

اسلام حد وسط را برگزید و تنها همبستر شدن با زنها را ممنوع کرد که در حال حیض هم موجب رنج و اذیت زنها و هم باعث کثیف شدن خود آنها می‌شد و از این گذشته رحم زن در حال حیض نوعی شستشو می‌شود و با دفع خونهای کثیف، آماده برای حاملگی می‌شود و همبستر شدن در این حال علاوه بر کثافت ظاهری ممکن است به کارهای طبیعی رحم و فعالیت‌های آن آسیب

برساند و موجب بیماری زن شود.

این حکم تا وقتی ادامه دارد که زنها پاک شوند ولی باید دید که منظور از پاک شدن آنها چیست؟

آیا منظور قطع خون حیض است یا منظور انجام غسل حیض است؟

اگر کلمه «یَطْهَرْنَ» را بدون تشدید بخوانیم همانگونه که در قرائت معمول قرآن آمده است، منظور از آن قطع خون حیض است و چون خون قطع شد اگر چه غسل نکرده باشد ممنوعیت برداشته می‌شود ولی اگر این کلمه را «یَطْهَرْنَ» با تشدید بخوانیم، منظور انجام غسل است و تا غسل حیض را انجام نداده ممنوعیت باقیست و این قرائتها هر دو متواتر است و لذا میان فقهاء در این مسأله اختلاف نظر وجود دارد ولی به نظر می‌رسد که وجه دوم موافق با احتیاط است و ضمناً در جمله بعدی آیه آمده است:

«فاذا تطهرن» که جواز همبستر شدن را به «تطهرن»

یعنی همان غسل کردن تعلیق نموده است.

پس از حصول پاکی از حیض، آیه فرمان می‌دهد از آنجا که خدا دستور داده در آئید یعنی در همبستر شدن با زنها موازین شرعی را رعایت کنید و تنها در فکر اطفاء شهوت نباشید. در پایان می‌فرماید:

خداوند بسیار توبه کنندگان و پاکیزگان را دوست می‌دارد. اشاره به این که اگر در اثر طغیان شهوت در حال حیض با زنان خود همبستر شدید و مرتکب این معصیت شدید از این عمل توبه کنید و خود را از آلودگیهای ظاهری و باطنی پاک نمایید که خدا توبه کنندگان و پاکان را دوست می‌دارد. (۳)

زیانهای آمیزشی در حال حیض

قاعدگی، همان خون است که قرآن، آن را اذی (چیز آلوده یا زیان آور) معرفی کرده است و در حقیقت این جمله، فلسفه حکم اجتناب از آمیزش جنسی زنان را در حالت قاعدگی که در جمله بعد آمده است بیان می‌کند، زیرا آمیزش در چنین حالتی، علاوه بر این که تنفرآور است، زیانهای بسیاری به بار می‌آورد که طب امروز نیز آن را اثبات کرده، از جمله احتمال عقیم شدن مرد و زن و ایجاد یک محیط مساعد برای پرورش میکرب بیماریهای آمیزشی (مانند سفلیس و سوزاک) و نیز التهاب اعضاء تناسلی زن و وارد شدن خون آلوده به داخل عضو تناسلی مرد و غیر اینها که در کتب طب آمده است، لذا پزشکان، آمیزش جنسی با چنین زنانی را ممنوع اعلام می‌کنند (۴)

پزشکی قاعدگی

سندرم پیش از قاعدگی مشکلی که جدی گرفته نمی‌شود

مسائل بهداشتی زنان ارتباط تنگاتنگی با سلامت و احساس آرامش در خانواده و به تبع آن در جامعه دارد. سیکل ماهانه یکی از مسائل مهم زنان در دوران باروریست که روحیات و مسائل بهداشتی آنها به شدت به آن وابسته است. زنان در طول باروری خود حدود ۴۲۰ سیکل ماهانه را تجربه می‌کنند.

از هر ۳ زن ۲ نفر قبل از شروع عادت ماهانه دچار مشکلات جسمی و روحی می‌شوند که در فعالیتهای اجتماعی آنها وقفه ایجاد می‌کند.

بیش از ۲۰۰ علامت برای این سندرم شناخته شده است که از جمله این علائم می‌توان به سر درد، کمردرد، ورم، آکنه، بدگمانی، خشونت، زودرنجی، کاهش اعتماد به نفس و حتی در موارد شدید اقدام به خودکشی را نام برد. نتایج مطالعات انجام گرفته در ایران نشان می‌دهد کاهش کارایی و لذت نبردن از فعالیتهای اجتماعی از جمله عواملی هستند که بیشترین تداخل را با عملکرد

فردی - اجتماعی ایجاد می‌کنند.

این در حالیست که بسیاری از بانوان در کشور ما این سندرم را طبیعی می‌دانند. اگر شما نیز مبتلا به PMS هستید دانستن این موضوع که بسیاری از زنان مانند شما به این اختلال مبتلا هستند و مشکل یک نقص به شمار نمی‌رود می‌تواند شما را امیدوارتر کند.

هنوز علت این مشکل به درستی مشخص نیست اما بر هم خوردن تعادل بین هورمون‌های جنسی زنانه و کمبود برخی مواد مغذی از جمله دلایلی هستند که تاکنون شناخته شده‌اند.

دکتر معصومه خیرخواه عضو هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی ایران، در گفتگو با خبرنگار بهداشت و درمان ایسنا بر خورداری از برنامه ورزشی مناسب، رژیم غذایی کم نمک و کم کافئین، استفاده از ترکیبات گیاهان دارویی مانند گل پامچال، رزماری، ملاس و تخم کتان، دریافت مکمل‌های حاوی ویتامین B6 و E را در بهبود علائم آزاردهنده سندرم پیش از قاعدگی مؤثر دانسته و می‌گوید:

ترجیحاً افراد مبتلا به این نوع علائم بهتر است به منظور رد سایر بیماری‌هایی که دارای علائم مشابه هستند با پزشک خود مشاوره کنند.

(مجله عصر پزشکی / ص ۶)

تجربه ای برای هر ماه (اولین خون ریزی ماهانه)

اولین خون ریزی ماهانه، آغاز دوره جدیدی از زندگی یک دختر نوجوان است.

آنچه در ظاهر رخ می‌دهد، نمایانگر دنیایی از تحولات در درون بدن اوست. در دوران جنینی یک جفت تخمدان با تعداد معینی فولیکول (کیسه‌هایی که تخمک در آنها تولید می‌شود) در بدن جنین تشکیل می‌شود. تعداد این فولیکول‌ها در دوران پس از تولد ثابت است و در هر سیکل ماهانه یک یا چند تا از این فولیکول‌ها آزاد و برای بارور شدن آماده می‌شوند. درون فولیکول‌ها سلول‌های اووسیت قرار دارند که تخمک‌های یک زن را تشکیل می‌دهند. در روز اول هر سیکل ۲۸ روزه با تخریب دیواره داخلی رحم و عروق خونی، خونریزی آغاز و از ضخامت این لایه کاسته می‌شود. این کاهش ضخامت تا حوالی روز دهم ادامه دارد و سپس به تدریج ضخامت دیواره افزایش می‌یابد. پروژسترون هورمونی است که کاهش آن در انتهای هر دوره، تخریب دیواره رحم و خونریزی مجدد را سبب می‌شود. هورمون استروژن نیز با افزایش ناگهانی در میانه دوره ماهانه، موجب افزایش میزان هورمون لوتهینی کننده (LH) می‌شود. به واسطه این هورمون و افزایش پروژسترون، دیواره رحم به بالاترین حد رشد خود می‌رسد و اگر در این دوران تخمک با اسپرم لقاح پیدا کند، این دیواره با عروق خونی فراوانی که پیدا کرده است جایگاه مناسبی برای پذیرش جنین و تغذیه آن خواهد بود.

در غیر این صورت تغییرات هورمونی موجب تخریب دیواره رحم و آغاز مجدد دوره می‌شود. (مجله عصر پزشکی / ص ۶)

منشأ پیدایش رگل

منشأ پیدایش خون حیض، مربوط به احتقان و پر خون شدن عروق رحم، سپس پوسته پوسته شدن مخاط آن و جریان خونهای موجود است، ترشح خون مزبور، ابتداء نامنظم و بی‌رنگ است، ولی به زودی سرخ رنگ و منظم می‌شود و در اواخر کار بار دیگر کم رنگ و نامرتب می‌گردد.

اصولاً-خونی که هنگام عادت ماهیانه دفع می‌شود، خونی است که هر ماه در عروق داخلی رحم، برای تغذیه جنین احتمالی جمع

می‌گردد، زیرا می‌دانیم رحم زن در هر ماه تولید یک تخمک می‌کند و مقارن آن عروق داخلی رحم به عنوان آماده باش برای تغذیه نطفه مملو از خون می‌شود، اگر در این موقع که تخمک وارد رحم می‌شود، اسپرم که نطفه‌ی مرد است در آنجا موجود باشد، تشکیل نطفه و جنین می‌دهد و خونهای موجود در عروق رحم صرف تغذیه آن می‌شود، در غیر این صورت، بر اثر پوسته پوسته شدن مخاط رحم و شکافتن جدار رگها، خون موجود خارج می‌شود و این همان خون حیض است و از اینجا دلیل دیگری برای ممنوع بودن آمیزش جنسی در این حال به دست می‌آید، زیرا رحم زن در موقع تخلیه این خونها هیچ گونه آمادگی طبیعی برای پذیرش نطفه ندارد و لذا از آن صدمه می‌بیند.

دستور عادلانه اسلام در مورد عادت ماهیانه زنان

اقوام پیشین در مورد زنان در عادت ماهیانه عقائد مختلفی داشتند:

یهود فوق العاده سخت‌گیری می‌کردند و در این ایام به کلی از زنان در همه چیز جدا می‌شدند، در خوردن و آشامیدن و مجلس و بستر و در تورات کنونی احکام شدیدی در این باره دیده می‌شود.

و به عکس آنها مسیحیان هیچ گونه محدودیت و ممنوعیتی برای خود، در برخورد با زنان، در این ایام قائل نبودند و اما بت پرستان عرب، دستور و سنت خاصی نزد آنها در این زمینه یافت نمی‌شد، ولی ساکنان مدینه و اطراف آن، بعضی از آداب یهود را در این زمینه اقتباس کرده بودند و در معاشرت با زنان در حال حیض، سختگیریهایی داشتند، در حالی که سایر عرب چنین نبودند و حتی شاید آمیزش جنسی را در این حال جالب می‌دانستند و معتقد بودند اگر فرزندی نصیب آنها شود بسیار خونریز خواهد بود و این از صفات بارز و مطلوب، نزد اعراب بادیه نشین خونریز بود.

ذکر طهارت و توبه در کنار یکدیگر در آیات فوق ممکن است اشاره به این باشد که طهارت، مربوط به پاکیزگی ظاهر و توبه اشاره به پاکیزگی باطن است.

این احتمال نیز وجود دارد که طهارت در اینجا به معنی آلوده نشدن به گناه بوده باشد یعنی خداوند، هم کسانی را که آلوده به گناه نشده‌اند دوست دارد و هم کسانی که بعد از آلودگی توبه کنند و در زمره پاکان در آیند.

ضمناً اشاره به مسأله توبه در اینجا ممکن است ناظر به این باشد که بعضی بر اثر فشار غریزه جنسی نمی‌توانستند خویشتن داری کنند و بر خلاف امر خدا به گناه آلوده می‌شدند، سپس از عمل خود نادم شده و ناراحت می‌گشتند، برای این که راه بازگشت را به روی خود بسته نبینند و از رحمت حق مایوس نشوند، طریق توبه را به آنها نشان می‌دهد. (۵)

زنان در هر ماه به مدت حد اقل سه روز و حد اکثر ده روز قاعده می‌شوند و آن عبارت از خونی است که با اوصاف خاصی که در کتب فقه آمده از رحم زن خارج می‌گردد، زن را در چنین حال حائض و آن خون را خون حیض می‌گویند، آیین کنونی یهود و نصارا احکام ضد یکدیگر در مورد آمیزش مردان با چنین زنانی دارند که برای هر کس حالت استفهام ایجاد می‌نماید جمعی از یهود می‌گویند معاشرت مردان با این گونه زنان مطلقاً حرام است هر چند که به صورت غذا خوردن سر یک سفره و یا زندگی در یک اتاق باشد مثلاً می‌گویند جایی که زن حائض بنشیند مرد نباید بنشیند، اگر نشست باید لباس خود را بشوید و الا نجس است و نیز اگر در رختخواب او بخوابد لباس و بدن را باید شستشو دهد، به طور خلاصه زن را در این مدت یک موجود ناپاک و لازم الاجتناب می‌دانند.

در مقابل این گروه نصارا هستند که می‌گویند:

هیچ گونه فرقی میان حالت حیض زنان و غیر حیض نیست، همه گونه معاشرت حتی آمیزش جنسی با آنان بی‌مانع است! مشرکین عرب به خصوص آنها که در مدینه زندگی می‌کردند، کم و بیش به خلق و خوی یهود انس گرفته بودند و با زنان حائض

مانند یهود رفتار می‌کردند و در زمان عادت ماهیانه از آنها جدا می‌شدند، همین اختلاف در آیین و افراط و تفریطهای غیر قابل گذشت سبب شد که بعضی از مسلمانان از پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّم در این باره سؤال کنند، در پاسخ آنان این آیه نازل شد.

روایات پیرامون قاعدگی (رگل، حیض)

علت پیدایش حیض در زنان

حضرت ابوجعفر عَلَیْهِ السَّلَام فرمودند:

دختران پیامبران صلوات الله عليهم اجمعین حیض نمی‌بینند، زیرا حیض عفونت و مؤاخذه می‌باشد و اولین زنی که حیض دید ساره می‌باشد (۶)

حضرت زهرا سلام الله علیها خون حیض نمی‌دید

از حضرت علی عَلَیْهِ السَّلَام نقل شده که فرمود:

از حضرت رسول سؤال شد که بتول چیست؟

ما از شما ای رسول خدا شنیدیم که فرموده‌اید:

مریم بتول است و فاطمه بتول است.

حضرت پاسخ داد:

بتول به آن زنی گفته می‌شود که هیچ گاه خونی نبیند، یعنی حیض نشود زیرا حیض شدن در دختران پیامبر مکروه و ناپسند است (۷)

حضرت باقر عَلَیْهِ السَّلَام از پدران بزرگوارش نقل می‌فرماید:

فاطمه دختر پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّم از آن جهت «طاهره» نامیده شد که از هر پلیدی و ناپاکی بر کنار و از هر آلودگی پاک بود.

او هیچ گاه خون حیض و نفاس ندید. (۸)

نظر صدر المتالهین و علامه شعرانی

درباره‌ی علت این ویژگی و کیفیت آن چنین می‌توان گفت:

خداوند در عالم طبیعت سنتها و قوانینی بر طبق نظام علی، علت و معلولی و اسباب و شرایطی دارد، همان گونه که حضرت صادق عَلَیْهِ السَّلَام فرموده است:

«أَبَى اللَّهُ أَنْ يُجْرِيَ الْأَشْيَاءَ إِلَّا بِالْأَسْبَابِ فَجَعَلَ لِكُلِّ شَيْءٍ سَبَبًا»

خداوند از این که کارها از غیر طریق اسباب اجرا شود، ابا و امتناع داد و برای هر چیزی سببی قرار داده است.

صدرالمتالهین گوید:

این مسأله‌ای مهم است که مهمتر از آن وجود ندارد، زیرا مسأله علیت اساس و پایه‌ی تمامی علوم است و علم توحید، خداشناسی، معاد، رسالت، امامت، روانشناسی و دیگر علوم قبل و بعد از آن، علم تهذیب اخلاق و علوم سیاسی و دیگر علوم، مبتنی بر این

اساس است و با انکار این اصل و ممکن دانستن اراده‌ی جزاف - چنان که بیشتر اهل سنت بدان معتقدند - (۹) تمامی پایه‌های علم و یقین منهدم می‌شود.

علامه شعرانی در توضیح این گفتار ملاصدرا چنین گوید:

اگر علت از بین برود طبیب علت بیماری مریض را نمی‌داند، راه درمان او را تشخیص نخواهد داد و پزشکی به کلی از بین می‌رود، کشاورز نخواهد دانست که آبیاری و تابش خورشید علت رویش گیاهان است و امر کشاورزی باطل و بیهوده می‌گردد و دیگر نمی‌داند که چه باید بکند، صنعتگران نمی‌دانند که آیا ذوب شدن فلزات بر اثر حرارت است یا علتی دیگر دارد و خواه و ناخواه امور صنعت از بین می‌رود و همچنین علم دین، زیرا هیچ کس نمی‌داند که نماز و زکات و دیگر دستورات دینی اسباب و عوامل سعادت اخروی می‌باشند و نمی‌داند که علت ارسال پیامبران و تعیین امامان و دیگر مسائل اعتقادی لطف پروردگار است (... ۱۰) بنا بر این، لازم است برای هر رویداد مادی علت و عاملی باشد، همانطور که در هر جا آتش سوزی ببینیم، بدون شک و تردید حکم می‌کنیم که آتشی و یا اصطکاک و یا عاملی وجود داشته است.

همچنین می‌دانیم که زاد و ولد، به جز راه انتقال نطفه‌ی مرد به رحم زن (از جمله تلقیح نطفه‌ی مرد و زن در خارج رحم به صورت مصنوعی) و سیر تکاملی آن تا وقتی که به صورت جنینی در آید، ممکن نیست و می‌بایست زوج و زوجه‌ی جوان دارای اعتدال مزاج باشند، شوهر پیرمردی فرتوت و زن نیز پیرزنی از کارافتاده نباشد که از فرط زمین گیر شده باشد و یا این که یائسه و نازا باشد و همچنین دیگر شرائط لازمه ...

آری نظام علت و معلولیت، سببیت و مسببیت قانونی فراگیر در تمامی ممکنات است، اما نه بدان گونه که دست قانونگذار را بسته باشد و از دخالت و تصرف در ملک خویش به گونه‌ای دیگر بازش داشته باشد، چنانکه قرآن مجید در پاسخ به قوم یهود می‌گوید: بلکه دسته‌ای خداوند متعال باز و گشوده است و به هر گونه که بخواهد دخالت کرده اشیاء را دگرگون می‌سازد و همان قانون عام و فراگیر، تحت قدرت قاهره و اراده‌ی مسلط او خاضع و سرسپرده است، چنانکه این مطلب از فرمایش مولایمان حضرت علی بن الحسین علیهما السلام استفاده می‌شود و در آنجا که فرمود:

«ذَلَّتْ لِقُدْرَتِكَ الصَّعَابُ وَ تَسَبَّيْتُ بِطُغْيِكَ الْأَسْبَابُ» (۱۱)

یا این که در برخی از دعاهای دیگر آمده است:

«يَا مُسَبِّبَ الْأَسْبَابِ مِنْ غَيْرِ سَبَبٍ»

و همچنین در قرآن مجید داستانها و حکایات و رویدادهایی نقل شده که بر طبق جریان عادی و مشهور طبیعت و بر طبق نظام علت و معلولی نیست، مانند حامله شدن حضرت مریم سلام الله علیها در حالی که دست هیچ انسانی به او نرسیده بود و یا همانند حامله شدن ساره به اسحاق علیه السلام زمانی که پیر و از کار افتاده بود و یا باردار شدن زن زکریا علیه السلام به یحیی علیه السلام با این که یائسه شده بود و نمونه‌هایی دیگر از این قبیل معجزات و خوارق عادات که قرآن مجید برای عده‌ای از پیامبران بزرگ اثبات می‌کند، مانند معجزات حضرت نوح، هود، صالح، ابراهیم، لوط، داوود، سلیمان، موسی و عیسی و حضرت محمد صلی الله علیه و آله و سلم، که همه آنها امور خارق‌العاده و بر خلاف جریان معمولی طبیعت بودند. (۱۲)

با توجه به این گفتار برای خوانندگان گرامی بطلان این سخن ثابت می‌شود که گفته‌اند:

حیض در زنان از لوازم خلقت است و نبود آن در یک زن نقصانی در خلقت او به شمار می‌آید و عادت ماهانه نشانه و سببی است برای زایمان و باردار بودن، زیرا می‌گوییم:

خروج از تنگ‌های طبیعت نقص شمرده نمی‌شود، بلکه چه بسا خود کرامتی محسوب شود. به علاوه، خون حیض خود نوعی آلودگی و نجاست است و خداوند آن را موجب آزار و اذیت دانسته چنانکه می‌فرماید:

«قُلْ هُوَ أَدَى» (۱۳) که ناپاکی و آلودگی آن موجب آزار است، زیرا زنان به هنگام بروز عادت ماهانه دچار خجالت و سرافکنندگی می‌شوند و خوششان نمی‌آید که به همه کس، هر چند نزدیکترین افراد فامیل باشد، گفته شود. گاهی هم ضعف و سستی در آنها به وجود می‌آید و به همین جهت در این ایام نماز و روزه از آنها ساقط می‌شود و ایستادن و توقف در مساجد بر آنها حرام می‌گردد و دیگر احکامی که در کتب فقهی ذکر شده، تا جایی که گفته شده در آن دوران از ایمانشان کاسته شده و «ناقصه الایمان» می‌شوند، چنانکه حضرت علی عَلَیْهِ السَّلَام این مطلب را فرموده‌اند:

«نقصان ایمان آنان به خاطر رفع تکلیف نماز و روزه در ایام عادت ماهانه‌شان می‌باشد» (۱۴)

بنا بر این، خداوند متعال بر بانوی جهان حضرت فاطمه سلام الله علیها تفضل کرده و او را کرامت بخشیده است که بتواند بدون دیدن خون حیض مبتلا شدن به عادت ماهانه به طور کامل و صحیح زایمان کند و این خود فضیلتی والا و پاکی فوق العاده‌ای در ذات پاک آن حضرت که سلام و درود خداوند بر او باد بوده است و خود نشان از آن دارد که خداوند متعال راضی نشده است که آن حضرت، که بانوی زنان جهان از اولین و آخرین است، به این پلیدی و یا دیگر ناپاکیهای ظاهری و باطنی آلوده باشد، همان گونه که درباره‌ی آن حضرت فرمود:

«إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا» (۱۵)

و از حضرت رسول صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ نقل شده است که به عایشه فرمود:

ای حمیرا، فاطمه مانند دیگر زنان آدمیزاد نیست. او مانند دیگران معلول و بیمار نمی‌شود. (۱۶)

روایات درباره‌ی حضرت زهرا سلام الله علیها که خون حیض و نفاس نمی‌دیدند بسیار است ما به همین‌ها بسنده می‌نماییم).

کسانی که خواهان تفصیل بیشتری در این مورد هستند می‌توانند به کتاب «الامام علی بن ابی طالب»، اثر آیت الله شیخ احمد رحمانی همدانی در بحث آیه‌ی تطهیر مراجعه کنند.

حیض نجاست و پلیدی در زنهاست

حضرت ابوجعفر محمد بن علی علیهما السلام فرمودند:

حیض نجاست و پلیدیست که حق تعالی در زنان قرار داده، سپس فرمودند:

در زمان حضرت نوح عَلَیْهِ السَّلَام زنان در هر سال یک بار حیض می‌دیدند تا این که جماعتی از زنان که تعدادشان هفتصد نفر بود از حجاب بیرون آمدند و رها و آزاد گشته، لباسهای سرخ پوشیده و خود را زینت کرده و معطر ساختند و سپس در بلاد و شهرها پراکنده شدند، با مردان هم‌نشین شده و در اعیاد با آنها همراه بوده و در صفوف آنها در آمده و کاملاً با مردان آمیزش پیدا نمودند در چنین وقتی حق تعالی آنها را مبتلا ساخت به دیدن حیض در هر سال، خون حیض این زنان از آنها جاری گشت لذا مجبور شدند که از بین مردان خارج شوند، همان طوری که ذکر شد ایشان در هر ماه یک بار حیض می‌دیدند حضرت فرمودند:

خداوند تبارک و تعالی ایشان را مشغول به حیض و کثرت شهوتشان فرمود و سایر زنان که عمل ایشان را انجام نداده بودند در هر سال یک بار حیض می‌شدند، سپس حضرت فرمودند:

پسران آن زنان که در هر ماه حیض می‌شدند با دختران این زنان که سالی یک مرتبه به آن مبتلا می‌گردیدند ازدواج نموده و بدین ترتیب بین طائفه امتزاج برقرار گردید و دخترانی که از این وصلت و ازدواج متولد شدند جملگی در هر ماه یک بار حیض می‌دیدند باری فرزندان زنانی که در هر ماه یک بار حیض می‌شدند زیاد گردیدند و جهتش آن بود که حیض آنها مستقیم و متعادل بود و در مقابل زنانی که در هر سال یک بار حیض می‌شدند چون مبتلا به فساد خون بودند فرزندانشان کم بود و از این رو

نسل آن زنان زیاد و نسل اینها اندک گردید. (۱۷)

سر این که جایز نیست زن حائض خضاب کند

ابوبکر حضرمی می گوید از حضرت ابی عبدالله عَلَیْهِ السَّلَام پرسیدم:
آیا زن حائض خضاب بکند؟
حضرت فرمودند:

خیر زیرا از شیطان بر او خوف و هراس می‌باشد (۱۸)

سر این که زن حامل حیض نمی‌شود

حضرت ابی عبدالله عَلَیْهِ السَّلَام فرمودند:

سلمان (رحمه الله علیه) از حضرت علی عَلَیْهِ السَّلَام راجع به روزی فرزند مادامی که در شکم مادرش هست پرسید؟
حضرت فرمودند:

خداوند تبارک و تعالی خون حیض را حبس کرد پس آن را رزق و روزی فرزند در شکم مادر قرار داد. (۱۹)

سر این که جایز نیست جنب و حائض موقع تلقین میت حاضر باشند

امام صادق عَلَیْهِ السَّلَام فرمودند:

زن حائض و شخص جنب هنگام تلقین میت حاضر نشوند زیرا فرشتگان که حضور دارند از این دو آزار و اذیت می‌شوند. (۲۰)
اسماعیل جعفی گوید:

به امام باقر عَلَیْهِ السَّلَام عرض کردم:

مغیره گمان می‌کند که زن حائض همچنان که روزه‌اش را قضا می‌کند، نمازش را نیز باید قضا نماید؟
حضرت فرمود:

چه شده به او؟ خدای موفقش ننماید، همانا زن عمران گفت:

«خدایا! آنچه در رحم دارم بر تو نذر کردم که «محزّر» (و آزاد برای خدمت به خانه‌ی تو) باشد» و آنکه به مسجد نذر شده هرگز از آن خارج نمی‌شود، چون او مریم را زائید.
گفت:

«خدایا من او را دختر آوردم ... و پسر همانند دختر نیست».

و چون زائید او را به مسجد برد و چون به سن زنها رسید و زن شد از مسجد بیرون برده شد، پس او چه وقت پیدا می‌کرد تا نمازهایش را قضا نماید و حال آن که همه‌ی عمرش در مسجد بود؟ (۲۱)

عذاب زنی که وقتی پاک شد غسل ننماید

در ضمن حدیث طولانی به هنگامی که رسول خدا در شب معراج زنانی را مشاهده فرمود که به انواع عذابها گرفتار شده بودند،
حضرت فاطمه سلام الله علیها عرض کرد:

ای حبیب من و ای نور چشم من مگر کار و رفتار این زنها چه بود که خداوند این گونه عذابها را بر آنها مقرر داشت؟ رسول خدا
فرمود:

...و آن کسی که دست و پایش به هم بسته شده بود و مارها و عقربها بر او مسلط شده بودند، به خاطر آن بود که جامه‌هایش چرکین و وضو ساختنش با بدن نجس بود و از جنابت و حیض غسل نکرده و رعایت نظافت نمی‌نمود و نماز را سبک می‌شمرد. (۲۲)

روزی فرزند در شکم مادر

سلمان فارسی - رحمه الله علیه - از امیر المؤمنین علیه السلام پرسید در باره‌ی روزی طفل در شکم مادرش، آن حضرت فرمود: همانا خدای تبارک و تعالی خون حیض را حبس می‌کند و آن را روزی او در شکم مادرش قرار می‌دهد. و زن آبستن هر گاه خون مشاهده کرد نماز را ترک می‌کند چه بسا اتفاق می‌افتد که زن باردار خون دفع می‌کند و آن زمانی است که خون بسیار و سرخ‌رنگ می‌بیند و اگر خونی که دیده کم و زرد رنگ باشد باید نماز خود را بخواند و جز وضو چیز دیگری بر او واجب نیست و زن حائض هنگامی که پاک شد قضای روزه به گردن اوست ولی قضای نماز بر او لازم نیست و در این امر دو علت وجود دارد یکی این که: مردم بدانند سنت مورد قیاس واقع نمی‌شود و دیگر این که: روزه تنها یک ماه در سال است ولی نماز در هر شبانه روز واجب است.

به این جهت خدای عز و جل قضای روزه را بر ایشان واجب ساخت و قضای نماز را واجب نگردانید. و جایز نیست (کراهت شدید دارد) جنب و حائض به هنگام احتضار بر بالین محتضر حضور یابند زیرا فرشتگان با بودن آن دو مورد آزار واقع می‌شوند. و اشکالی ندارد که غسل او را انجام دهند و بر او نماز بخوانند، ولی درون قبر او نروند، پس اگر به ناچار بر بالین او حاضر بودند هنگام خروج جان از بدنش از آنجا بیرون بروند. (۲۳)

مجامعت در حال حیض

حضرت محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فرمود: هر کس با همسر خویش در حال حیض مجامعت نماید و فرزندش با بیماری جذام یا برص و پیسی متولد شود جز خود کسی را ملامت نکند. (۲۴)

احکام حیض / رساله آیت الله فاضل لنکرانی

اشاره

حیض خونی است که غالباً در هر ماه چند روزی از رحم زنها خارج می‌شود و زن را در موقع دیدن خون حیض، حائض می‌گویند.

مسئله ۴۲۷:

خون حیض در بیشتر اوقات، غلیظ و گرم و رنگ آن سرخ مایل به سیاهی یا سرخ تیره است و با فشار و کمی سوزش بیرون می‌آید.

مسئله ۴۲۸:

زنهای سیده بعد از تمام شدن شصت سال قمری یائسه می‌شوند یعنی خون حیض نمی‌بینند و زنهایی که سیده نیستند، بعد از تمام شدن پنجاه سال قمری یائسه می‌شوند.

مسأله ۴۲۹:

خونی که دختر پیش از تمام شدن نه سال قمری و زن بعد از یائسه شدن می‌بیند حیض نیست.

مسأله ۴۳۰:

زن حامله و زنی که بچه شیر می‌دهد، ممکن است حیض ببیند.

مسأله ۴۳۱:

دختری که نمی‌داند نه سالش تمام شده یا نه اگر خونی ببیند که نشانه‌های حیض را نداشته باشد حیض نیست، بلکه حتی اگر نشانه‌های حیض را داشته باشد نمی‌شود گفت حیض است.

مسأله ۴۳۲:

زنی که شک دارد یائسه شده یا نه، اگر خونی ببیند و نداند حیض است یا نه باید بنا بگذارد که یائسه نشده است.

مسأله ۴۳۳:

مدت حیض کمتر از سه روز و بیشتر از ده روز نمی‌شود و اگر مختصری هم از سه روز کمتر باشد، حیض نیست.

مسأله ۴۳۴:

باید سه روز اول حیض پشت سرهم باشد، پس اگر مثلاً دو روز خون ببیند و یک روز پاک شود و دوباره یک روز خون ببیند حیض نیست.

مسأله ۴۳۵:

لازم نیست در تمام سه روز خون بیرون بیاید، بلکه اگر در ابتدا، خون بیرون بیاید ولی بعداً در فرج خون باشد کافیت و چنانچه در بین سه روز مختصری پاک شود و مدت پاک شدن به قدری کم باشد که بگویند در تمام سه روز در فرج خون بوده باز هم حیض است.

مسأله ۴۳۶:

لازم نیست شب اول و شب چهارم را خون ببیند ولی باید در شب دوم و سوم خون قطع نشود، پس اگر از طلوع آفتاب روز اول تا غروب روز سوم پشت سرهم خون بیاید، یا در وسطهای روز اول شروع شود و در همان موقع از روز چهارم قطع شود و در شب دوم و سوم هم هیچ خون قطع نشود، حیض است.

مسأله ۴۳۷:

اگر سه روز پشت سر هم خون ببیند و پاک شود، چنانچه دوباره خون ببیند و روزهایی که خون دیده و در وسط پاک بوده روی هم از ده روز بیشتر نشود روزهایی هم که در وسط پاک بوده حیض است.

مسأله ۴۳۸:

اگر خونی ببیند که از سه روز بیشتر و از ده روز کمتر باشد و نداند خون دمل است یا خون حیض، چنانچه نداند دمل در طرف چپ است یا طرف راست در صورتی که ممکن باشد مقداری پنبه داخل کند و بیرون آورد پس اگر خون از طرف چپ بیرون آید، خون حیض است و اگر از طرف راست بیرون آید خون دمل است.

مسأله ۴۳۹:

اگر خونی ببیند که از سه روز بیشتر و از ده روز کمتر باشد و نداند خون حیض است یا زخم، اگر قبلاً حیض بوده حیض و اگر پاک بوده پاک قرار دهد و چنانچه نمی‌داند پاک بوده یا حیض همه چیزهایی را که بر حائض حرام است ترک کند و همه عبادتهایی که زن غیر حائض انجام می‌دهد به جا آورد.

مسأله ۴۴۰:

اگر خونی ببیند و شک کند که خون حیض است یا نفاس، چنانچه شرایط حیض را داشته باشد، باید حیض قرار دهد.

مسأله ۴۴۱:

اگر خونی ببیند و نداند خون حیض است یا بکارت، باید خود را واریسی کند، یعنی مقداری پنبه داخل فرج نماید و کمی صبر کند بعد بیرون آورد پس اگر اطراف آن آلوده باشد، خون بکارت است و اگر به همه آن رسیده، حیض است.

مسأله ۴۴۲:

اگر کمتر از سه روز خون ببیند و پاک شود و بعد از سه روز دوباره خون ببیند و سه روز ادامه داشته باشد خون دوم حیض است و خون اول حیض نیست.

احکام حائض**مسأله ۴۴۳:**

چند چیز بر حائض حرام است:

اول:

عبادتهایی که مانند نماز باید با وضو یا غسل یا تیمم به جا آورده شود، ولی به جا آوردن عبادتهایی که وضو و غسل و تیمم برای آنها لازم نیست، مانند نماز میت، مانعی ندارد.

دوم:

تمام چیزهایی که بر جنب حرام است و در احکام جنابت گفته شد.

سوم:

جماع کردن در فرج، که هم برای مرد حرام است و هم برای زن، اگر چه به مقدار ختنه گاه داخل شود و منی هم بیرون نیاید بلکه احتیاط واجب آن است که مقدار کمتر از ختنه گاه را هم داخل نکنند و وطی کردن در دُبُر زن حائض، اگر راضی باشد، کراهت شدید دارد.

مسأله ۴۴۴:

جماع کردن در روزهایی هم که حیض زن قطعی نیست ولی شرعاً باید برای خود حیض قرار دهد حرام است. پس زنی که بیشتر از ده روز خون می‌بیند و باید به دستوری که بعداً گفته می‌شود روزهای عادت خویشان خود را حیض قرار دهد، شوهرش نمی‌تواند در آن روزها با او نزدیکی نماید.

مسأله ۴۴۵:

اگر شماره روزهای حیض زن به سه قسمت تقسیم شود و مرد در قسمت اول آن، با زن خود در قُبُل جماع کند، بنا بر احتیاط واجب باید هیجده نخود طلا کفاره به فقیر بدهد و اگر در قسمت دوم جماع کند، نه نخود طلا و اگر در قسمت سوم جماع کند، باید چهار نخود و نیم بدهد. مثلاً زنی که شش روز خون حیض می‌بیند، اگر شوهرش در شب یا روز اول و دوم با او جماع کند باید هیجده نخود طلا بدهد و در شب یا روز سوم و چهارم نه نخود و در شب یا روز پنجم و ششم باید چهار نخود و نیم بدهد.

مسأله ۴۴۶:

وطی در دُبُر زن حائض، کفاره ندارد.

مسأله ۴۴۷:

اگر قیمت طلا در وقتی که جماع کرده با وقتی که می‌خواهد به فقیر بدهد فرق کرده باشد، باید قیمت وقتی را که می‌خواهد به فقیر بدهد حساب کنید.

مسأله ۴۴۸:

اگر کسی هم در قسمت اول و هم در قسمت دوم و هم در قسمت سوم حیض، با زن خود جماع کند، باید هر سه کفاره را که روی هم سی و یک نخود و نیم می‌شود بدهد.

مسأله ۴۴۹:

اگر انسان بعد از آن که در حال حیض جماع کرده و کفاره آن را داده دوباره جماع کند باز هم باید کفاره بدهد.

مسأله ۴۵۰:

اگر با زن حائض چند مرتبه جماع کند و در بین آنها کفاره ندهد احتیاط واجب آن است که برای هر جماع یک کفاره بدهد.

مسئله ۴۵۱:

اگر مرد در حال جماع بفهمد زن حائض شده، باید فوراً از او جدا شود و اگر جدا نشود بنا بر احتیاط واجب باید کفاره بدهد.

مسئله ۴۵۲:

اگر مرد با زن حائض زنا کند یا با زن حائض نامحرمی به گمان این که عیال خود اوست جماع نماید، احتیاط واجب آن است که کفاره بدهد.

مسئله ۴۵۳:

کسی که نمی‌تواند کفاره بدهد بنا بر احتیاط باید به اندازه سیر شدن یک فقیر گرسنه: صدقه بدهد و اگر نمی‌تواند استغفار کند و هر وقت توانست باید کفاره را بدهد.

مسئله ۴۵۴:

طلاق دادن زن در حال حیض، به طوری که در کتاب طلاق گفته می‌شود باطل است.

مسئله ۴۵۵:

اگر زن بگوید:

حائضم یا از حیض پاک شده‌ام، باید حرف او را قبول کرد.

مسئله ۴۵۶:

اگر زن در بین نماز حائض شود، نماز او باطل است.

مسئله ۴۵۷:

اگر زن در بین نماز شك کند که حائض شده یا نه، نماز او صحیح است ولی اگر بعد از نماز بفهمد که در بین نماز حائض شده نمازی که خوانده باطل است.

مسئله ۴۵۸:

بعد از آن که زن از خون حیض پاک شد، واجب است برای نماز و عبادت‌های دیگری که باید با وضو یا غسل یا تیمم به جا آورده شود، غسل کند و دستور آن مثل غسل جنابت است ولی برای نماز پیش از غسل یا بعد از آن بهتر است وضو هم بگیرد و اگر پیش از غسل وضو بگیرد افضل است.

مسئله ۴۵۹:

بعد از آن که زن از خون حیض، پاک شد، اگر چه غسل نکرده باشد، طلاق او صحیح است و شوهرش هم می‌تواند با او جماع کند، ولی احتیاط مستحب آن است که پیش از غسل از جماع با او خود داری نماید. اما کارهای دیگری که در وقت حیض بر او حرام بوده مانند توقف در مسجد و مس خط قرآن، تا غسل نکند بر او حلال نمی‌شود.

مسئله ۴۶۰:

اگر آب برای غسل کافی نباشد ولی به اندازه‌ای باشد که بتواند وضو بگیرد، باید وضو بگیرد و عوض غسل تیمم نماید و اگر به اندازه هیچ یک از آنها آب ندارد، باید دو تیمم کند، یکی بدل از غسل و دیگری بدل از وضو.

مسئله ۴۶۱:

نمازهای یومیهای که زن در حال حیض نخوانده قضا ندارد. ولی روزه‌های واجب را باید قضا نماید.

مسئله ۴۶۲:

هرگاه وقت نماز داخل شود و بداند که اگر نماز را تأخیر بیندازد حائض می‌شود باید فوراً نماز بخواند.

مسئله ۴۶۳:

اگر زن نماز را تأخیر بیندازد و از اول وقت به اندازه انجام واجبات یک نماز بگذرد و حائض شود، قضای آن نماز بر او واجب است، ولی در تند خواندن و کند خواندن و چیزهای دیگر باید ملاحظه حال خود را بکند؛ مثلاً زنی که مسافر نیست اگر اول ظهر نماز نخواند، قضای آن در صورتی واجب می‌شود که به مقدار خواندن چهار رکعت نماز به دستوری که گفته شد از اول ظهر بگذرد و حائض شود و برای زنی که مسافر است گذشتن وقت به مقدار خواندن دو رکعت کافیست و نیز باید ملاحظه تهیه شرایطی را که دارا نیست بنماید. پس اگر به مقدار فراهم آوردن آن مقدمات و خواندن یک نماز بگذرد و حائض شود قضا واجب است و گرنه واجب نیست.

مسئله ۴۶۴:

اگر زن در آخر وقت نماز از خون پاک شود و به اندازه غسل و وضو و مقدمات دیگر نماز مانند تهیه کردن لباس یا آب کشیدن آن و خواندن یک رکعت نماز یا بیشتر از یک رکعت وقت داشته باشد، باید نماز را بخواند و اگر نخواند باید قضای آن را به جا آورد.

مسئله ۴۶۵:

اگر زن حائض به اندازه غسل وقت ندارد ولی می‌تواند با تیمم نماز را در وقت بخواند آن نماز بر او واجب نیست، اما اگر گذشته از تنگی وقت تکلیفش تیمم است مثل آن که آب برایش ضرر دارد، باید تیمم کند و آن نماز را بخواند.

مسئله ۴۶۶:

اگر زن حائض بعد از پاک شدن شك کند که برای نماز وقت دارد یا نه، باید نمازش را بخواند.

مسأله ۴۶۷:

اگر به خیال این که به اندازه تهیه مقدمات نماز و خواندن یک رکعت وقت ندارد نماز نخواند و بعد بفهمد وقت داشته، باید قضای آن نماز را به جا آورد.

مسأله ۴۶۸:

مستحب است زن حائض در وقت نماز، خود را از خون پاک نماید و پنبه و دستمال را عوض کند و وضو بگیرد و اگر نمی‌تواند وضو بگیرد تیمم نماید و در جای نماز رو به قبله بنشیند و مشغول ذکر و دعا و صلوات شود.

مسأله ۴۶۹:

خواندن و همراه داشتن قرآن و رساندن جایی از بدن به حاشیه و مابین خطهای قرآن و نیز خضاب کردن به حنا و مانند آن برای حائض مکروه است.

(۲۵)

پی‌نوشتها:

- (۱) - بقره / ۲۲۲.
  - (۲) - تفسیر المیزان.
  - (۳) - تفسیر کوثر / ج ۱ / ص ۵۲۴ - ۵۲۵.
  - (۴) - تفسیر نمونه / ج ۲ / ص ۱۳۸.
  - (۵) - تفسیر نمونه / ج ۲ / ص ۱۴۳ و ۱۴۴.
  - (۶) - علل الشرایع / ج ۱ / باب ۲۱۵ / ص ۹۱۳.
  - (۷) - فاطمه شادمانی دل پیامبر / فاطمه الزهرا بهجة قلب المصطفی / ص ۲۲۹.
  - (۸) - همان / ص ۲۲۹.
  - (۹) مقصود اشاعره هستند که علیت را انکار و ترجیح بلامرجح را جایز دانسته‌اند.
  - (۱۰) - به حاشیه‌ی شرح مولی صالح مازندرانی (ره) بر اصول کافی / ج ۵ / ص ۱۶۸ مراجعه کنید.
  - (۱۱) - صحیفه‌ی سجادیه، دعای هفتم:
- سخنی در مقابل قدرت تو رام و مطیع گشته و اسباب و علل به لطف تو سبب شده‌اند.
- (۱۲) - مخفی نماند که معجزه از نظام علت بیرون نیست، بلکه خود دارای علل و اسبابیست که برای ما تازگی دارد و از قبل شناخته شده نیست. معجزه خارق عادت است نه خارق علل و اسباب.
  - (۱۳) - بقره / ۲۲۲.
  - (۱۴) - نهج البلاغه / خطبه‌ی ۷۸.
  - (۱۵) - احزاب / ۳۳.

- (۱۶) - بحار الانوار / ج ۴۳ / ص ۱۶
- (۱۷) - علل الشرایع / ج ۱ / باب ۲۱۵ / ص ۹۱۵، من لا یحضر الفقیه / ج ۱ / ص ۱۱۹.
- (۱۸) - علل الشرایع / ج ۱ / باب ۲۱۸ / ص ۹۱۹.
- (۱۹) - علل الشرایع / ج ۱ / باب ۲۱۹ / ص ۹۱۹.
- (۲۰) - علل الشرایع / ج ۱ / باب ۲۳۶ / ص ۹۳۹.
- (۲۱) - پرسشهای مردم و پاسخهای امام باقر عَلَیْهِ السَّلَام / ص ۵۱۶.
- (۲۲) - فاطمه زهرا شادمانی قلب پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ / ص ۴۳۴.
- (۲۳) - من لا یحضره الفقیه - ترجمه؛ ج ۱، ص: ۱۲۳ - ۱۲۴.
- (۲۴) - من لا یحضره الفقیه - ترجمه؛ ج ۵، ص: ۳۹.
- (۲۵) - توضیح المسائل آیت الله العظمی فاضل لنکرانی (ره)

منابع و مأخذ

- ۱ - تفسیر کوثر / یعقوب جعفری / انتشارات هجرت / چاپ اول / بهار ۱۳۸۶.
- ۲ - تفسیر المیزان / علامه طباطبایی
- ۳ - تفسیر نمونه / ناصر مکارم شیرازی / انتشارات دارالکتب الاسلامیه / چاپ سی و هفتم / سال ۱۳۸۲.
- ۴ - علل الشرایع / شیخ صدوق، مترجم:
- سید محمد جواد ذهنی تهرانی / انتشارات مؤمنین / چاپ دوم / ۱۳۸۱.
- ۵ - فاطمه الزهرا بهجۀ قلب المصطفی / احمد رحمانی همدانی، مترجم:
- دکتر سید حسن افتخارزاده / چاپ چهارم، بهار ۱۳۸۱.
- ۶ - مسائل عصر جدید / سید مهدی غضنفری / ناشر مؤلف، چاپ اول، ۱۳۷۲.
- ۷ - پرسشهای مردم و پاسخهای امام محمد باقر عَلَیْهِ السَّلَام / احمد قاضی زاهدی، مترجم:
- محمد حسین رحیمیان / نشر حاذق / چاپ اول / بهمن ۱۳۸۱.
- ۸ - توضیح المسائل / آیت الله فاضل لنکرانی (ره).
- ۹ - مجله عصر پزشکی / اردیبهشت ماه سال ۱۳۹۰.

درباره مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

بسم الله الرحمن الرحيم
 جَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (سوره توبه آیه ۴۱)

با اموال و جانهای خود، در راه خدا جهاد نمایید؛ این برای شما بهتر است اگر بدانید حضرت رضا (علیه السلام): خدا رحم نماید بنده‌ای که امر ما را زنده (و برپا) دارد ... علوم و دانشهای ما را یاد گیرد و به مردم یاد دهد، زیرا مردم اگر سخنان نیکوی ما را (بی) آنکه چیزی از آن کاسته و یا بر آن بیافزایند) بدانند هر آینه از ما پیروی (و طبق آن عمل) می کنند

بنادر البحار-ترجمه و شرح خلاصه دو جلد بحار الانوار ص ۱۵۹

بنیانگذار مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان شهید آیت الله شمس آبادی (ره) یکی از علمای برجسته شهر اصفهان بودند که در

دلدادگی به اهل بیت (علیهم السلام) بخصوص حضرت علی بن موسی الرضا (علیه السلام) و امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) شهره بوده و لذا با نظر و درایت خود در سال ۱۳۴۰ هجری شمسی بنیانگذار مرکز و راهی شد که هیچ وقت چراغ آن خاموش نشد و هر روز قوی تر و بهتر راهش را ادامه می دهند.

مرکز تحقیقات قائمیه اصفهان از سال ۱۳۸۵ هجری شمسی تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن امامی (قدس سره الشریف) و با فعالیت خالصانه و شبانه روزی تیمی مرکب از فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مختلف مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

اهداف: دفاع از حریم شیعه و بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل بیت علیهم السلام) تقویت انگیزه جوانان و عامه مردم نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی، جایگزین کردن مطالب سودمند به جای بلوتوث های بی محتوا در تلفن های همراه و رایانه ها ایجاد بستر جامع مطالعاتی بر اساس معارف قرآن کریم و اهل بیت علیهم السلام با انگیزه نشر معارف، سرویس دهی به محققین و طلاب، گسترش فرهنگ مطالعه و غنی کردن اوقات فراغت علاقمندان به نرم افزار های علوم اسلامی، در دسترس بودن منابع لازم جهت سهولت رفع ابهام و شبهات منتشره در جامعه عدالت اجتماعی: با استفاده از ابزار نو می توان بصورت تصاعدی در نشر و پخش آن همت گمارد و از طرفی عدالت اجتماعی در تزریق امکانات را در سطح کشور و باز از جهتی نشر فرهنگ اسلامی ایرانی را در سطح جهان سرعت بخشید.

از جمله فعالیتهای گسترده مرکز:

الف) چاپ و نشر ده ها عنوان کتاب، جزوه و ماهنامه همراه با برگزاری مسابقه کتابخوانی

ب) تولید صدها نرم افزار تحقیقاتی و کتابخانه ای قابل اجرا در رایانه و گوشی تلفن همراه

ج) تولید نمایشگاه های سه بعدی، پانوراما، انیمیشن، بازیهای رایانه ای و ... اماکن مذهبی، گردشگری و ...

د) ایجاد سایت اینترنتی قائمیه www.ghaemiyeh.com جهت دانلود رایگان نرم افزار های تلفن همراه و چندین سایت مذهبی دیگر

ه) تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ... جهت نمایش در شبکه های ماهواره ای

و) راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی (خط ۲۳۵۰۵۲۴)

ز) طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و ...

ح) همکاری افتخاری با دهها مرکز حقیقی و حقوقی از جمله بیوت آیات عظام، حوزه های علمیه، دانشگاهها، اماکن مذهبی مانند مسجد جمکران و ...

ط) برگزاری همایش ها، و اجرای طرح مهد، ویژه کودکان و نوجوانان شرکت کننده در جلسه

ی) برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم و دوره های تربیت مربی (حضور و مجازی) در طول سال

دفتر مرکزی: اصفهان/خ مسجد سید/ حد فاصل خیابان پنج رمضان و چهارراه وفائی / مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان

تاریخ تأسیس: ۱۳۸۵ شماره ثبت: ۲۳۷۳ شناسه ملی: ۱۰۸۶۰۱۵۲۰۲۶

وب سایت: www.ghaemiyeh.com ایمیل: Info@ghaemiyeh.com فروشگاه اینترنتی:

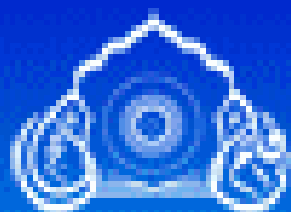
www.eslamshop.com

تلفن ۲۵-۲۳۵۷۰۲۳-۲۳۵۷۰۲۲ (۰۳۱۱) فکس ۲۳۵۷۰۲۲ (۰۳۱۱) دفتر تهران ۸۸۳۱۸۷۲۲ (۰۲۱) بازرگانی و فروش ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹ امور

کاربران (۰۳۱۱)۲۳۳۳۰۴۵

نکته قابل توجه اینکه بودجه این مرکز؛ مردمی، غیر دولتی و غیر انتفاعی با همت عده ای خیر اندیش اداره و تامین گردیده و لی

مرکز تحقیقات و ترجمه

اصفهان

گامگاه

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

